

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет (інститут) біології та лісового господарства
Кафедра лісового та садово-паркового господарства

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

Оцінка впливу на довкілля (ОВД)
у лісах природно-заповідного фонду

Підготовки магістра

Силабус освітнього компонента «Оцінка впливу на довкілля (ОВД) у лісах природно-заповідного фонду» підготовки магістра

Розробник: Рибак Юлія Леонідівна, старший викладач, кандидат біологічних наук.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: _____

_____ Андреева В.В.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри лісового та садово-паркового господарства

протокол № 1 від 02 вересня 2025 р.

Завідувач кафедри: _____

_____ Андреева В.В.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма здобуття освіти	галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина спеціальність Н4 Лісове господарство освітньо-професійна програма Лісове господарство освітній рівень Магістр	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2025
		Семестр 1-ий
ІНДЗ: немає		Лекції 10 год.
		Практичні 14 год.
	Самостійна робота 88 год.	
Мова навчання	Консультації 8 год.	
	Форма контролю: залік	
	українська	

II. Інформація про викладача

ППІ Рибак Юлія Леонідівна

Науковий ступінь кандидат біологічних наук

Вчене звання -

Посада старший викладач кафедри лісового та садово-паркового господарства

Контактна інформація (+38097 836 69 61, Rybak.Julua@vnu.edu.ua).

Дні занять (<https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>).

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Освітній компонент «Оцінка впливу на довкілля (ОВД) у лісах природно-заповідного фонду» спрямований на формування у здобувачів вищої освіти системних знань і практичних навичок щодо проведення оцінки впливу планованої діяльності на довкілля у лісах природно-заповідного фонду. У межах курсу розглядаються правові, екологічні та методичні засади процедури ОВД, особливості її застосування у заповідниках, національних природних парках, заказниках та інших категоріях ПЗФ.

Значна увага приділяється аналізу потенційних впливів лісгосподарських заходів (рубки, відновлення лісів, будівництво лісової інфраструктури) на біорізноманіття, ґрунти, водні ресурси, клімат та ландшафти, а також оцінюванню кумулятивних і довгострокових екологічних наслідків. Освітній компонент передбачає ознайомлення з національним та європейським законодавством у сфері ОВД, практикою підготовки звітів з ОВД та врахуванням громадських інтересів у процесі прийняття управлінських рішень.

У результаті вивчення освітнього компонента здобувачі набувають здатності здійснювати екологічне обґрунтування планованої діяльності в лісах природно-заповідного фонду, оцінювати рівень екологічних ризиків і розробляти заходи щодо запобігання, зменшення або компенсації негативного впливу на довкілля.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Метою вивчення освітнього компонента «Оцінка впливу на довкілля (ОВД) у лісах природно-заповідного фонду» є формування у здобувачів вищої освіти професійних компетентностей щодо оцінювання екологічних наслідків планованої діяльності в межах

лісів природно-заповідного фонду, обґрунтування управлінських рішень з урахуванням вимог екологічної безпеки, природоохоронного законодавства та принципів сталого розвитку.

Основними завданнями вивчення освітнього компонента є:

- ознайомлення здобувачів з теоретичними та правовими засадами процедури оцінки впливу на довкілля в Україні та країнах ЄС;
- вивчення особливостей проведення ОВД для планованої діяльності в межах лісів природно-заповідного фонду;
- формування навичок ідентифікації та аналізу факторів антропогенного впливу на компоненти довкілля лісових екосистем;
- набуття вмінь оцінювати короткострокові, довгострокові та кумулятивні впливи лісогосподарських заходів на біорізноманіття, ґрунти, водні ресурси, клімат і ландшафти;
- опанування методів підготовки та структурування звітів з оцінки впливу на довкілля;
- формування здатності розробляти заходи щодо запобігання, мінімізації та компенсації негативного впливу на довкілля;
- розвиток навичок врахування результатів громадських обговорень і екологічних обмежень під час прийняття управлінських рішень у сфері лісокористування.

3. Soft skills: комунікабельність; ввічливість; гнучкість розуму; чесність; навички міжособистісного спілкування; позитивний настрій; професіоналізм; відповідальність; вміння працювати в команді.

4. Структура освітнього компонента для здобувачів денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-правові та методичні засади оцінки впливу на довкілля у лісах природно-заповідного фонду						
Тема 1. Мета і завдання оцінки впливу на довкілля	21	2	2	16	1	ДС/10
Тема 2. Терміни та етапи проведення процедури оцінки впливу	23	2	4	16	1	РМГ/30
Разом за модулем 1	44	4	6	32	2	
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти проведення оцінки впливу на довкілля планованої діяльності в лісах природно-заповідного фонду						
Тема 3. Повідомлення про плановану діяльність. Висновок з оцінки впливу на довкілля	24	2	4	16	2	РЗ/К/30
Тема 4. Особливості оцінки впливу планованої діяльності лісового господарства на компоненти довкілля	26	2	2	20	2	РМГ/15
Тема 5. Моніторинг та контроль впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності	26	2	2	20	2	ДС/15
Разом за модулем 2	76	6	8	56	6	
Всього годин/Балів	120	10	14	88	8	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

**Перелік тем практичних занять та розподіл балів
для здобувачів денної форми навчання галузі знань**

№ п/п	Тема	Кількість годин	Методи навчання	Кількість балів
1	Опис діяльності лісогосподарського підприємства протягом суцільних рубок головного користування або санітарних суцільних рубок на територіях та об’єктах природно-заповідного фонду.	2	ДС	10
2	Опис виправданих альтернатив планованої діяльності, основних причин обрання запропонованого варіанта з урахуванням екологічних наслідків.	2	РМГ	15
3	Опис поточного стану довкілля (базовий сценарій) та опис його ймовірної зміни без здійснення планованої діяльності на територіях та об’єктах природно-заповідного фонду.	2	РМГ	15
4	Опис та оцінка можливого впливу на довкілля планованої діяльності на територіях та об’єктах природно-заповідного фонду.	2	РЗ/К	15
5	Опис методів прогнозування, що використовувались для оцінки впливів на довкілля	2	РЗ/К	15
6	Опис передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення та усунення значного негативного впливу на довкілля	2	РМГ	15
7	Стислий зміст програм моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності	2	ДС	15
	Разом	14		100

Завдання для самостійного опрацювання.

1. Опрацювати нормативно-правові акти України та міжнародних документів у сфері оцінки впливу на довкілля, що регламентують діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду.
2. Аналізувати особливості застосування процедури ОВД для різних категорій лісів природно-заповідного фонду (заповідники, національні природні парки, заказники тощо).
3. Самостійно вивчити методи ідентифікації факторів антропогенного впливу на компоненти довкілля лісових екосистем.
4. Опрацювати приклади звітів з оцінки впливу на довкілля для планованої лісогосподарської діяльності з урахуванням специфіки ПЗФ.
5. Оцінювати можливі екологічні наслідки лісогосподарських заходів (рубки, відновлення лісів, будівництво лісової інфраструктури) у межах ПЗФ.
6. Аналізувати кумулятивні і довгострокові впливи планованої діяльності на біорізноманіття, ґрунти, водні об'єкти та ландшафти.
7. Підготувати аналітичні матеріали щодо заходів із запобігання, мінімізації та компенсації негативного впливу на довкілля.
8. Опрацювати матеріали громадських обговорень у процедурі ОВД та аналіз їх ролі у прийнятті управлінських рішень.

IV. Політика оцінювання

Оцінювання здійснюється згідно ПОЛОЖЕННЯ про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки. Форма підсумкового контролю – залік. Залік виставляється за результатами поточної роботи здобувачів освіти (шкала від 0 до 100 балів). Освітній компонент складається з одного змістового модуля.

Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за роботу на практичних заняттях, та виконання практичних завдань за напрямком природного відновлення лісів.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), він має виконати відповідні завдання за пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. За об'єктивних причин, наприклад, в умовах карантинних обмежень або ж хвороби здобувача, працевлаштування, міжнародного стажування, за умови певних сімейних обставин тощо, здобувач може оформити індивідуальний план, і навчання у такому випадку відбувається за погодженим графіком з використанням технологій дистанційного навчання відповідно до ПОЛОЖЕННЯ про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика викладача щодо здобувача освіти

Викладач дотримується принципів академічної доброчесності, взаємоповаги та рівних можливостей для всіх здобувачів освіти.

Відвідування аудиторних занять є рекомендованим та сприяє якісному засвоєнню навчального матеріалу. У разі пропуску занять з поважних причин (хвороба, участь в офіційних заходах, інші обґрунтовані обставини) здобувач освіти має право на відпрацювання пропущеного матеріалу у формах, визначених викладачем.

Викладач забезпечує відкриту комунікацію, надає консультаційну підтримку та сприяє створенню доброзичливого й безпечного освітнього середовища, у якому заохочується активна участь здобувачів освіти в освітньому процесі.

Політика щодо академічної доброчесності.

Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності під час усіх видів освітньої діяльності, зокрема при виконанні практичних і самостійних робіт, підготовці рефератів, презентацій, складанні підсумкового контролю. Усі використані

джерела інформації мають бути належним чином оформлені відповідно до встановлених вимог академічного цитування.

Забороняється списування, несанкціоноване використання допоміжних матеріалів, подання чужих робіт як власних, використання штучного інтелекту без дозволу викладача, повторне подання однієї і тієї ж роботи з різних компонентів без погодження, а також будь-які форми фальсифікації або фабрикації результатів навчальної діяльності.

Здобувачі освіти несуть персональну відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності та зобов'язані ознайомитися з положеннями Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки та іншими внутрішніми нормативними актами університету до початку вивчення освітнього компонента.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. За активну участь у громадському житті факультету здобувач може отримати до 5 додаткових балів з одного ОК.

V. Підсумковий контроль

Із вибірових освітніх компонентів, де формою контролю є залік, оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом.

На залік виносяться основні питання, що потребують уміння синтезувати отриманні знання і застосовування їх під час розв'язання практичних задач. Порядок проведення заліку повинен бути визначений у силабусі.

Питання до заліку

1. Поняття та значення оцінки впливу на довкілля у системі екологічного управління.
2. Мета, завдання та принципи процедури оцінки впливу на довкілля.
3. Нормативно-правове забезпечення ОВД в Україні.
4. Міжнародні та європейські підходи до проведення ОВД.
5. Поняття, структура та категорії природно-заповідного фонду України.
6. Ліси природно-заповідного фонду: правовий статус та особливості використання.
7. Планована діяльність, що підлягає процедурі ОВД у лісах ПЗФ.
8. Етапи проведення оцінки впливу на довкілля.
9. Склад і зміст звіту з оцінки впливу на довкілля.
10. Методи ідентифікації та оцінювання впливів планованої діяльності на довкілля.
11. Особливості оцінювання впливу лісогосподарських заходів на компоненти довкілля.
12. Вплив лісогосподарської діяльності на біорізноманіття в межах ПЗФ.
13. Оцінка впливу на ґрунти, водні ресурси та ландшафти лісових екосистем.
14. Кумулятивні та довгострокові впливи планованої діяльності.
15. Заходи щодо запобігання, мінімізації та компенсації негативного впливу на довкілля.
16. Альтернативи планованої діяльності та їх екологічне обґрунтування.
17. Громадське обговорення в процедурі ОВД: мета, порядок та значення.
18. Особливості проведення ОВД у заповідниках та національних природних парках.

VI. Шкала оцінювання

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів,
де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Библиук Н.І. Екологічна сумісність наявних технологій лісозаготівлі з природнім середовищем: європейський досвід і українські реалії. / Лісівнича академія наук України: Наукові праці. 2004, Випуск 3. С.118-132.
2. Вплив (не)допустимий: як покращити оцінку впливу рубок на довкілля http://epl.org.ua/wpcontent/uploads/2020/06/OVD_rubok_lisu_versiya_OK_clean_posylannya_1.pdf
3. Методичні рекомендації з розробки звіту з оцінки впливу на довкілля в галузі лісового господарства <https://mepr.gov.ua/documents/2749.html>.
4. Національний каталог біотопів України. / За ред. А.А. Куземко, Я.П. Дідуха, В.А. Онищенко, Я.Шеффера. Київ, 2018. 442 с.
5. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059- VIII <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text11>
6. Олійник В.С. Дискусійні питання лісової гідрології. / Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. 2014. Т.3. С. 8-15.
7. Оцінка впливу на довкілля: можливості для громадськості (посібник) / Є. Алексеєва [за заг. ред. О. Кравченко] Видавництво «Компанія “Манускрипт”» Львів, 2017. 36 с. http://epl.org.ua/wpcontent/uploads/2018/03/EPL_OVD_posibnuk_Net.pdf
8. Оцінка впливу на довкілля та участь громадськості: аналітичний порівняльний огляд європейського й українського законодавства та рекомендації щодо впровадження європейських стандартів в Україні. / Львів: ЕПЛ, 2013. 96 с.
9. Тлумачний посібник оселищ Резолюції №4 Бернської Конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони. / А.Куземко, С.Садогурська, О.Василюк. Київ, 2017. 124 с.
10. Сайт Європейської Комісії щодо оцінки впливу на довкілля <https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm>.
11. The Emerald Network: A Network of Areas of Special Conservation Interest for Europe: Explanatory document and compilation of relevant texts. Доступ: <https://rm.coe.int/168074669d> або на веб-сайті <https://www.coe.int/en/web/bern-convention/emerald-network> через пошук у розділі «Reference documents».
12. NATURA2000 Standard Data Form. Explanatory Notes. Доступ: <http://ec.europa.eu/>.